

**Шымкент қаласының денсаулық сақтау басқармасына
шаруашылық жүргізу құқығындағы «№5 Қалалық емханасы»
мемлекеттік коммуналдық кәсіпорны**

Хаттама

Шымкент қ.

«18» ақпан 2025 жыл

Күн тәртібі: Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу шаралары

Тақырыбы: «Сыйлықтар»

Қатысқандар: ШЖҚ «№5 Қалалық емханасы» МКК орта бұынды қызметкерлері.

Комплаенс-офицер Пердебаева Айнур Жалгасовна баяндады: Қазақстандықтар мемлекеттік қызметшілерге, дәрігерлерге немесе өзге де лауазымды тұлғаларға алғыс ретінде сыйлықтар беруі мүмкін. Алайда, бұл ауыр айыппұлға айналуы мүмкін.

"Пара" термині әдетте артықшылыққа қол жеткізу, кезектен тыс қызметті жылдам рәсімдеу немесе тіпті тиісті құжаттарды тексерусіз ақша беру ретінде қабылданады. Дегенмен, тіпті материалдық сыйлықтар (гүлдер, шоколад және т.б.) параға қатысты. Пара берушінің жауапкершілігінің мөлшері олардың құнына байланысты болады. Бұл ретте қазақстандықтар құны бойынша арзан сыйлық пара беру болып саналмайды деп есептей алады. Бұл мәселені заң тұрғысынан қарастырайық. ҚР Әкімшілік кодексінің (ӘҚБтК) 676-бабына сәйкес пара деп саналатын кез келген сыйлықтар, жеңілдіктер және тіпті қызметтер заңсыз материалдық сыйақы (пара) болып саналады. Бұл ретте ҚР Қылмыстық кодексінің (ҚК) 367 – бабына ескертпеде құны ағымдағы жылға 2 АЕК-7864 теңгеден аспайтын сыйлықтар қылмыстық жауаптылыққа әкеп соқпайтыны атап өтіледі. Басқаша айтқанда, егер сыйлық осы сомадан арзан болса (мысалы, тіпті 50 немесе 200 теңге), онда пара беруші әкімшілік жаза алады – оған 2023 жылға 200 АЕК немесе 690 000 теңге көлемінде айыппұл салынады. Ал пара алушыға (сыйлық қабылдайтын) айыппұл ӘҚБтК-нің 677-бабына сәйкес 600 АЕК немесе 2 070 000 теңгені құрайды. Яғни, бұл кез-келген құнды сыйлық, тіпті ең арзан болса да, пара болып саналады және әкімшілік жазаға әкеп соғады дегенді

білдіреді. Ал егер ол 2 АЕК-тен (7864 теңге) қымбат болса, онда бұл қылмыстық құқық бұзушылық болып саналады.

Пара үшін қылмыстық жаза егер қазақстандықтар уәкілетті тұлғаға 2 АЕК (7864 теңге) астам құнына қандай да бір заңсыз артықшылықтар үшін сыйлық тапсырса немесе қызмет көрсетсе, онда олар одан да ауыр зардаптарға тап болуы мүмкін. Осылайша, ҚК-нің 367-бабына сәйкес, бұл үшін жеке тұлғаларға параның жиырма еседен отыз есеге дейінгі сомасы мөлшерінде айыппұл салынады не мүлкі тәркіленіп, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыра отырып, бес жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айырылады. Мысалы, егер сыйлық 10 000 теңгеге бағаланса, онда айыппұл 200 000 теңгеден 300 000 теңгеге дейін болуы мүмкін. Ал егер пара 10 000 АЕК (2023 жылға 34 500 000 теңге) сомасынан асып кетсе, онда ол үшін: не параның отыз еседен қырық есеге дейінгі мөлшерінде айыппұл салу; не мүлкі тәркіленіп, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір лауазыммен айналысу құқығынан өмір бойына айыра отырып, үш жылдан жеті жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыру қаупі төнеді қызметімен. Сондықтан қазақстандықтар уәкілетті адамдарға және оларға теңестірілген азаматтарға көрсеткен қызметтері үшін алғыс ретінде қандай да бір сыйлықтар, тіпті ең арзан сыйлықтар бермеуі тиіс.

Комплаенс-офицердің баяндау барысында кәсіподақ комитетінің іс-шаралары мен сыйлықтары сыбайлас-жемқорлық болып табыла ма деген сұрақ туындады. Бұған емхананың кәсіподақ комитетінің іс-шаралары мен сыйлықтары сыбайлас жемқорлыққа жатпайтыны түсіндірілді, өйткені аталған қажеттіліктерге көзделген қаржы қызметкерлердің жалақысынан ұсталады және осы мақсаттар үшін және ұжымдық шартта көзделген сауықтыру және басқа да іс-шаралар үшін арнайы көзделген – деп атап айтып кетті.

Қатысушылар жемқорлықты тек ұжыммен бірлесіп күресу қажеттілігін айытты, сонда жемқорлықты жеңетінін көпшілік мақұлдады.

* Материалдар интернет желісінен алынды: <https://www.nur.kz/nurfin/finances-and-taxes/2036197-podarok-kakov-stoimosti-ne-yavlyayetsya-vzyatkov-v-kazahstane/>

Комплаенс-офицер

А.Пердебаева